ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 13 ވަނަ ބައްދަލުވުން

23 ޖުލައި 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އާ އިމާރާތް (ކޮމިޓީރޫމް ނަންބަރު 5)

ފެށުނު ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު، ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޒާހިދު}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމަށް، މިއީ 13 ބައްދަލުވުން. ބައްދަލުވުމަށް ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ މި ބައްދަލުވުމުގައި މި ކޮމިޓީގެ މި ޖަލްސާގައި ކުރިއަށް ދާނީ މޯލްޑިވްސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ފައިނޭންޝަލް ސެންޓަރގެ ބިލާއި އަދި ޕްރޮޕަރޓީގެ ބިލު ދިރާސާކުރުން. މި ދެ ބިލު މި ކޮމިޓީގައި އެބަ އޮތް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ހަމަ އެޖެންޑާގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ހަމައެކަނި މޯލްޑިވްސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ފައިނޭންޝަލް ސެންޓަރގެ ބިލުގެ މަސައްކަތް. އެހެންނަމަވެސް، މި ބިލާ ބެހޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމުގައި މެންބަރުން ފާޅުކުރައްވާ ޚިޔާލުތަކާ އަދި ކޮމިޓީން ބޭނުންފުޅުވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށްފަހު އޮފީސް ވެސް އެންގޭނެ މި ބޭފުޅުންގެ ފިކުރުތަކުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މާއްދާއަކުން ކިޔައިދެއްވާނަން. ދެން ހުށައަޅުއްވާ މެންބަރުން ބޭނުންފުޅުވާ ކަމެއް ވަކިން ފާހަގަކުރައްވާ ބަލާނީ އެ މާއްދާއަކުން ކިޔުމުން. އެއީ ގޮތަކަށް ސުވާލުކުރުމަށް އެކަން ފުރުޞަތު ލިބިގެން ހުރީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބާވަތަކީ ވެސް މަސައްކަތް ބާކީ ދަންނަވައިލަން. އާދެ! އިދާރީގޮތުން ކިޔައިދެއްވުން.

އިދާރީ ޝުއޫން އިއްވުން:

މޯލްޑިވްސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ފައިނޭންޝަލް ސެންޓަރގެ ބިލު. އެއް ވަނަ ބާބު. ފުރަތަމަ؛ ތަޢާރަފާއި ނަން. 1 ވަނަ މާއްދާ (ހ) މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފިނޭންޝަލް މުދަލާ ގުޅޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރާ އެކި ބާވަތްތަކުގެ ފިނޭންޝަލް މުދަލާއި، އެއާ ގުޅޭ ބައެއް ހިމާޔަތްތައް ކުރިއަށްދާއިރު ހިންގުމަށް ޚާއްޞަ އޮފީހެއް ގާއިމުކުރުމާއި، އެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ބަޔާންކުރުމާއި، އެ ނޫން ވެސް ކަމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ގާނޫނެވެ. (ށ) މި ގާނޫނަށް ކިޔާނީ މޯލްޑިވްސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ފައިނޭންޝަލް ސެންޓަރގެ ގާނޫނެވެ. 2- މަޤްޞަދު؛ މި ގާނޫނުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފިނޭންޝަލް މުދާ ހިމާޔަތްކުރާ ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ގާއިމުކޮށް، ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި ފިންޓެކްނޮލޮޖީއާއި އިންވެސްޓްމަންޓް ހިތްވަރުދިނުމާއި، އެ ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމުގައި ގައުމުގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް މަގުފަހިކުރުމެވެ. 3 ވަނަ މާއްދާ، ހިމާޔަތް ދޭ؛ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ބަލައި ހިމާޔަތް ދޭ ކަމަށް ބެލެވޭ އެ ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީކުރާ ހިމާޔަތް މުދަލާ ދޭ ކަމާ ބާރު ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރާ އެންމެހައި ބާވަތްތަކުގެ ހިމާޔަތް މުދަލަށެވެ. އޭގެތެރޭގައި ބިޒްނަސްކުންފުނިތައް، ޓްރަސްޓްތައް، ފައުންޑޭޝަންތައް، އިންޝުއަރެންސް ޕާޓްނަރޝިޕާއި ޖޮއިންޓްވެންޗަރސް ހިމެނެއެވެ. ދެވަނަ ބާބު. މޯލްޑިވްސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ފައިނޭންޝަލް

އޮފީސް، މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް ގާއިމްކުރުން. 4 ވަނަ މާއްދާ (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާ އެކު ބުއްދީ މުދަލުގެ ބައްޔަތުން ހިމާޔަތްކޮށް، ކުރިއަށްގެންދާ ތަންފީޒުކުރުމަށް ބަލައި މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސްގެ ނަމުގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއް އުފެދުނީއެވެ. (ށ) މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް ހިންގަމުންދާނީ މިނިސްޓްރީގެ ދަށުންނެވެ. އަދި އެ އޮފީހުގެ އެންމެހައި ކަންކަމާ ބެހޭ ޒިންމާ ބަރްދާޝްތުކުރާނީ ވަޒީރުގެ ދަށުގައި މިނިސްޓަރެވެ. އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް؛ 5 ވަނަ މާއްދާ. އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ. (ހ) ބުއްދީ މުދާ ރަޖިސްޓްރީކުރުން. (ށ) ރަޖިސްޓްރީކުރެވޭ ބުއްދީ މުދަލާ ބެހޭ ތަފްޞީލުތައް އުސޫލުން އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުން. (ނ) ސަރަހައްދީ އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ ޖަމާޢަތްތަކާ ގުޅުން ގާއިމްކުރުމާއި އެކު އެ ޖަމާޢަތްތަކުން ފެން އުފެއްދުމުގައި ތަޢާރަފްކުރުން. (ރ) ބުއްދީ މުދަލާ ބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ގުޅިފައިވާ ކަންކަމާއި، އެ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލާޒިމުވާ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ކުރުން. (ބ) ބުއްދީ މުދަލުގެ ޙައްޤުތަކާމެދު ހޭލުންތެރިކަން އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފެންވަރުގައި އަންނަ ބަދަލުތަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުން. (ޅ) ބުއްދީ މުދަލާ ގުޅޭ ޝަކުވާތައް ބަލައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުންދާ ގާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ބެލުން. (ކ) ބުއްދީ މުދަލުގެ ދާއިރާއިން ކުރިއަރުވަން ޖެހޭ ކަންކަމުގައި އެހީތެރިވުން. (އ) ބުއްދީ މުދަލުގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ކުރުން. (ވ) ބުއްދީ މުދަލުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭ ޕޮލިސީތައް ތައްޔާރުކޮށް ތަންފީޒުކުރުން. (މ) ބުއްދީ މުދަލާ ބެހޭ ކަންކަމުގައި ސަރުކާރަށް ލަފާދިނުން. ބާކީ ކަންކަން މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތަކުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން ނިންމުން ފިޔަވައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް އަދާކުރުން. ރަޖިސްޓްރާރު އައްޔަނުކުރުން؛ 6 ވަނަ މާއްދާ. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ ހިންގުމުގެ އެންމެ މަތީ ވެރިޔާ ރަޖިސްޓްރާރު އައްޔަނުކުރާނީ ވަޒީރެވެ. ރަޖިސްޓްރާރު އައްޔަނުކުރުން؛ 7 ވަނަ މާއްދާ (ހ) ރަޖިސްޓްރާރު އައްޔަނުކުރެވޭ މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ މަގާމަށް މީހަކު އައްޔަނުކުރާނީ ވަޒީރެވެ. (ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާ ހަމައަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރަޖިސްޓްރާރުގެ މަގާމަށް މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް މިނިސްޓަރު އައްޔަނުކުރާނެއެވެ. (ނ) ރަޖިސްޓްރާރުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑައަޅާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ. ރަޖިސްޓްރާރުގެ ޝަރުޠުތައް؛ 8 ވަނަ މާއްދާ. ރަޖިސްޓްރާރު ކަމުގައި މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ މަގާމަށް އައްޔަނުކުރާ ފަރާތެއްގެ ލާޒިމުގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާން ވާނެއެވެ. (ހ) ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަމުގައި ވުން. (ށ)

އިސްލާމްދީނުގައި ހައްދެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ނުވަތަ ޖިނާޔަތުގެ ކުށެއް ކުރިކަން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިނުވުން. (ނ) ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އިންތިޚާބު ކުރެވޭ ނުވަތަ އައްޔަންކުރެވޭ މަގާމެއްގައި ނުވަތަ ދައުލަތުގެ އެއްވެސް މަގާމެއްގައި ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ވަޒީފާގައި ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން. (ރ) ސިޔާސީ ޕާޓީގެ މަގާމެއްގައި ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން. (ބ) އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ ދާއިރާއިން ނުވަތަ ގުޅުން ހުރި އެހެން ދާއިރާއަކުން ނުވަތަ ގާނޫނީ ދާއިރާއިން ފުރަތަމަ ޑިގްރީ ހާސިލުކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައި ވުން. (ޅ) ހިންގުމުގެ ދާއިރާއިން މަދުވެގެން 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތަޖުރިބާއާއި ގާބިލުކަން ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައި ވުން. (ކ) އެއްވެސް ކުންފުންޏެއްގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ މެންބަރަކު ކަމުގައި ނުވުން. މަގާމަށް އައްޔަންކުރުމުގެ ކުރިއަށް ވޯޓުދިނުމަށް 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަރަންޏެއް ސާބިތުވެ ފައިސާ ދައްކަމުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ޒިންމާވެފައިވާ މީހެއްކަމުގައި ނުވުން. އަދި (ވ) މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ވަރުގެ އުނގެނުމާ ގާބިލުކަން ލިބިގެންވާ ފަރާތެއް ކަމުގައި ވުން.

ފޫދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދޭ! އަޅުގަނޑު އިސްލާހު ހުށަހަޅަނީ ބިލުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. އިސްލާހު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގޮތް، 8 ގެ (ޅ). ހިންގުމުގެ ދާއިރާއިން މަދުވެގެން 10 (ދިހައެއް) އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައި ވުން، މި ގޮތަށް ހުށަހަޅަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ހުރަވީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ހުސޭން.

ހުރަވީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ހުސޭން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކޮޅުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މޫސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ މި ބިލުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް އިސްލާހެއް ގެނައުމަށް މި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ފާސްކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވައިފިން. (ވޯޓުދެއްވުން) އެހެންވީމާ، މި ކޮމިޓީގެ މި ވަގުތު ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މިގޮތަށް ފާސްވެއްޖެ.

<u>އިދާރީ ބާބުން އިއްވުން:</u>

މަޤާމުގެ މުއްދަތު؛ 9 ވަނަ މާއްދާ (ހ). ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންސޮލްވެންސީއެންޑް ބޭންކްރަޕްސީ އެ މަޤާމުގައި ދެމިހުންނާނީ އޭނާ އައްޔަންކުރާތާ ފުރިހަމަ 5 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށެވެ. (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން ގޮތް ނަމަވެސް މި ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވަކިކުރެވޭ ހާލަތެއް ފިޔަވައި އެހެން ކޮންމެ ހާލަތެއް 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ އިތުރު ދައުރަކަށް ރަޖިސްޓްރާރގެ މަޤާމަށް އައްޔަންކުރެވިދާނެއެވެ. (ވަކިޚިޔާލެއްނެތި) މަޤާމު ހުސްވުން؛ 10- (ހ). ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންސޮލްވެންސީއެންޑް ބޭންކްރަޕްސީގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެ ކަމަށް ބެލެވޭނީ އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައެވެ. 1- މަޤާމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުން. 2- އިސްތިއުފާ ދިނުން. 3- މި ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޤާމުން ވަކިކުރުން. 4- ގާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ގާނޫނެއްގެ ދަށުން އިންތިޚާބުކުރެވޭ މަޤާމަކަށް ކުރިމަތިލުން ނުވަތަ ގާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ގާނޫނެއްގެ ދަށުން އައްޔަންކުރެވޭ މަޤާމަކަށް އައްޔަންކުރެވުން. 5- މަރުވުން. 6- ރަޖިސްޓްރާރގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވުމަށް މި ގާނޫނު ލާޒިމުކުރާ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުޠެއް އުނިވުން. (ނ)، ރަޖިސްޓްރާރގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެ ނަމަ އެ މަޤާމު ހުސްވާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ގާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން މިނިސްޓަރު އެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ވަކިކުރެއްވުން:</u>

ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު.

<u>ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު ވަކިކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މި ބިލުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގޮތް. 10، (ނ). ރަޖިސްޓްރާރގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެ ނަމަ އެ މަޤާމު

ހުސްވާތީ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މިނިސްޓަރު އެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަން ކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތަށް ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މޫސާ.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙްތަރަމް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ހުށަހެޅި އިސްލާޙަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ހުށަހެޅުއްވި، ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މޫސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ މި ބިލުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމަށް ހުށަހެޅުނު މެންބަރުން ވޯޓަށް ދެއްވުމަށް ދަންނަވައިލަން. (ވޯޓަށްއެހުން) ކޮމިޓީގައި މަޖުލީހުގައި ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ.

އިދާރީ ނަތީޖާ އިއްވުން:

މަޤާމުން ވަކިކުރުން؛ 11 ވަނަ މާއްދާ. ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓަރޕްރައިޒަސްއާއި ޑެޕިއުޓީ ހުރިހާ މަޤާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި އިހުމާލުވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި އިހުމާލުވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ނުކުޅެދޭފަދަ ދާއިމީ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެ ނަމަ ހާލަތު އެ މަޤާމުން ވަކިކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އިސްތިއުފާދިނުން؛ 12 ވަނަ މާއްދާ. ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓަރޕްރައިޒަސްއާއި ޑެޕިއުޓީ ހުރިހާ މަޤާމުން އިސްތިއުފާ ދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ނަމަ މިނިސްޓަރަށް ލިޔުމުން އިސްތިއުފާ ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އިސްތިއުފާ ދިނުމުގެ ލިޔުން މިނިސްޓަރަށް ލިބުމުން ރަޖިސްޓްރާރު ހުރިހާ މަޤާމުން ވަކިވާނެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފޭދޫ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު.

ފޭދޫ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ބިލުގެ 12 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އިސްތިއުނާފުދިނުން؛ 12- ރަޖިސްޓްރާރު އާއި އިންސްޕެކްޓަރުންނަށް ޕްރޮޕަރޓީ އަމަލުގެ ޤަރާރުން އިސްތިއުނާފު ދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ނަމަ އެކަން ބައްލަވާކަން މިނިސްޓަރަށް ޝަކުވާ ލިޔުމަކުން އިސްތިއުނާފު ދެވިދާނެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ދިނުމުގެ ލިޔުން މިނިސްޓަރަށް ލިބުމުން ރަޖިސްޓްރާރު އާއި ޤަރާރުން އިސްތިއުނާފު ދިނިކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. މިގޮތަށް ހުށަހަޅަން. މިއީ ސަބަބަކަށް ވީނަމަވެސް، ރަޖިސްޓްރާރުގެ މަގާމުގައި ހުންނަ މީހަކު އާންމުގެ މަގާމުން އިސްތިއުނާފު ދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ނަމަ މިނިސްޓަރަށް ޝަކުވާ ލިޔުމަކުން އެކަން ބައްލަވައިދޭނެކަމަށް ސަރުކާރު މި މާއްދާގައި ބައްލަވަނިވި ގޮތެއް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރައީސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހިތަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މޫސާ.

ހިތަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރައީސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފޭދޫ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ހުށަހެޅުއްވި، ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މޫސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ މި ބިލުގެ 12 ވަނަ މާއްދާއަށް އިސްލާޙު ގެނައުމަށް ވޯޓަށް މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވައިލަން. (ވޯޓުދެއްވުން) ކޮމިޓީގައި މިވަގުތުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ. ކުރިއަށް ގެންދަމާ.

އިދާރީ މާޢުން އިއްވުން:

އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން؛ 13 ވަނަ މާއްދާ، (ހ). ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީއާ މި ގާނޫނުން މަތިކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންނާއި ވަސީލަތްތައް މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. (ށ)، މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ބޭނުމަށް ޓަކައި މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ ޑިވިޜަންތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް، އެ މުވައްޒަފުންގެ މަގާމުގެ ޝަރުތުތަކާއި، އަދި ކަނޑައަޅަން މުވައްޒަފުން ތިބެންވާނެ އަދަދު ބަޔާންކުރާ މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑު ކަނޑައަޅައި އޮންނަންވާނެއެވެ. (ނ)، މި މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކުރާ އޮނިގަނޑު ކަނޑައަޅާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ރަޖިސްޓްރާރއެވެ. (ރ)، މި ގާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރގެ މަގާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރާތާ 90 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑު ރަޖިސްޓްރާރ އެކުލަވާލައި، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ބ)، މި މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކުރާ އިދާރީ އޮނިގަނޑާ ގޮތުގެ މަތިން މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން އައްޔަންކުރާނީ ވަކިކުރާނީ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ. ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް؛ 14 ވަނަ މާއްދާ. ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެ ވަނީއެވެ. (ހ) ފިކުރީ މުދާ ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކާ އަދި ބަލައިގަތުމާ ފަދަ ގޮތްތަކާއި ހަމަޖެއްސުމާއި، އުފެދޭ ދެބަސްވުންތަކާއި ބަލައި ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އާންމުކުރުމާއި ދިރާސާކުރުމާއި، އެ ފުރުސަތުތަކާ ދޭ ގޮތުން އަސްގަނޑުގައި އެއްގަނޑުމާއި، ސިޔާސަތުތައް ކަންކަން ނިންމުން. (ނ) އިލްތިބާސްކުރުން ރަޖިސްޓާރިން ހުޅުވާލުމަށް ޕޯޓަލްތަކުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމާއި، ޕޯޓަލްތަކުގެ ހުޅުވާލުމުގެ މަޢުލޫމާތު އާންމުކުރުމަށް ފަސޭހައިން ޕޯޓަލްތަކުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން ހިލޭ ގޮތުން ހުޅުވާލުމަށް ޕޯޓަލްތަކުގެ ވަކި ގޮތެއް އިންތިޒާމުކުރުން. (ސ) ފީތަކާ މުދަލުގެ ދަފުތަރު ގާއިމުކުރުމާ އިސްތިހާރުކުރުން އަދާކުރަމުން ބެލެހެއްޓުން. (ބ)، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ނެރޭ ގަވާއިދާ ކަމާ ދޭ ބާރު ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހާ މަތިކޮށްފައިވާ އެ އެ ނޫން ވެސް މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ފޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު.

ކޯދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީ؛ "ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް" މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. މީގެ ސަބަބަކީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ކަމުގައި އެ މާއްދާގެ ފުރާ އިބާރާތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މޫސާ.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކޯދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ހުށަހަޅުއްވައި، ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މޫސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ މި ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީ އިސްލާހުކުރުމަށް ފެންނަ މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވައިލަން. (ވޯޓުދެއްވުން) ކޮމިޓީގައި މިވަގުތު ވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވި.

އިދާރީ ބޮޑުން އިއްވެވުން:

މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ އަދި ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ؛ 15 ވަނަ މާއްދާ. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދާކުރުމުގައި، އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދާކުރުމަށް ބާރުތައް ބޭނުންކުރުމުގައި ރަޖިސްޓްރާރ އަދި އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ޢަމަލުކުރަންވާނީ ސިޔާސީ ނުފޫޒާ އާ ދުރުން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ބާރާއި ނުފޫޒަކާ ނުލައި ޕްރޮފެޝަނަލް އިންޑިޕެންޑެންސް ހިފަހައްޓައިގެންނެވެ. މަސައްކަތު ފުރުއްދުން؛ 16 ވަނަ މާއްދާ (ހ)، މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ

އޮފީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއްގައި ނުވަތަ އޮފީހުން ބަލަމުންދާ އެއްވެސް މައްސަލައެއްގައި ރަޖިސްޓްރާރު ނުވަތަ އޮފީހުގެ އެހެން މުވައްޒަފެއްގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް ވާނަމަ، އެ ހުށަހެޅުމެއް ނުވަތަ މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި ނުވަތަ ނިންމުމުގައި އެއްވެސް މިންވަރަކަށް އެއިން ފަރާތެއް ބައިވެރިވެގެންނުވާނެއެވެ. އަދި އޮފީހުން ބަލާ މައްސަލައަކީ ނުވަތަ ކަމަކީ އެއިން ފަރާތެއްގެ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އޮތް މައްސަލައެއްކަން ނުވަތަ ކަމެއްކަން ކުރިން އެނގިފައި ނެތް ނަމަވެސް، އެކަން އެނގޭ ހިނދުން ފެށިގެން އެ މައްސަލައެއް ނުވަތަ ކަމެއް ބެލުމަށް އަދި އެ މައްސަލައަކާ ނުވަތަ ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުންތައް ނިންމުން އެ ފަރާތަކުން ތަނާޒުލުވާންވާނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާފަދަ މަސްލަހަތު ފުށުއެރުމުގެ މައްސަލަތައް ދިމާވާ ނަމަ އަމަލުކުރާނެ އުސޫލު، އެފަދަ މައްސަލަތައް ތަފްސީލުކޮށް ކަނޑައަޅާނެ އުސޫލު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ރަޖިސްޓްރާރު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ސުލޫކީ ހަމަތައް؛ 17 ވަނަ މާއްދާ (ހ)، ރަޖިސްޓްރާރު އާއި އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަގާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސުލޫކީ ހަމަތައް އެންމެ މަތީ މިންގަނޑުގައި ހިފެހެއްޓުމަށް، އެކަން ދިމާނުވާ ގޮތެއް އެ ހަމަތަކާ ތަބާވާން އެނގޭ މިންވަރަށް ހުރިހާ ހާލަތެއްގައި ވެސް އެ ހަމަތަކަށް ތަބާވާންވާނެއެވެ. (ށ) މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރު އާއި، ރަޖިސްޓްރާރު އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކަށް ހުރަސްއެޅޭނެ ނުވަތަ ބުރުއަރާފަދަ ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ރަޖިސްޓްރާރު ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ކަމެއް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފަކު ވެސް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. (ނ) ރަޖިސްޓްރާރު އަދި އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން އެ ފަރާތްތަކުގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ހަދިޔާއެއް ނުވަތަ މަންފާއެއް އަމިއްލަ ނަފްސަށް ނުވަތަ އެހެން މީހެއްގެ ނަފްސަށް ނުވަތަ ވިޔަފާރިއެއް ގޮތުން ނުވަތަ މާލީގޮތުން އެހީތެރިކަން ދޭ ގޮތަކަށް ހުރި އެއްވެސް ގޮތެއް ގަބޫލުކުރުން މަނާކަމެކެވެ. ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން؛ 18 ވަނަ މާއްދާ (ހ)، ރަޖިސްޓްރާރު އާއި އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އަދި އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ލިބޭ ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުންޖެހޭ މައުލޫމާތު، ރަޖިސްޓްރާރު އާއި އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އަދި އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ލިބޭ މައުލޫމާތު ގާނޫނީ ފަރާތަކަށް ނޫން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ގާނޫނަކުން ހުއްދަ ނުދޭ ގޮތަކަށް ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. (ށ) މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ފިކުރީ މުދަލުން ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށް ހުށަހަޅާ

މަޢުލޫމާތުގެ ތެރެއިން ވިޔަފާރީގެ ސިއްރު މަޢުލޫމާތުގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރާރ ކަނޑައަޅާ މަޢުލޫމާތު ގާނޫނަކުން ބާރުލިބިގެން ތަޙުޤީޤު ހިންގާ އިދާރާތަކުން ހިންގާ ތަޙުޤީޤަކަށް އެ ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކަށް ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ އޮފީހުގައި މަސައްކަތް ކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ހާމަކޮށްގެން ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކާ ހިއްސާކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ގާނޫނީ ހިމާޔަތް؛ 19 ވަނަ މާއްދާ (ހ)، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުންނާއި، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި މި ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ނުވަތަ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުން ލިބިދޭ ބާރުތަކުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރުގެ އިރުޝާދު ލިބިގެން މަސައްކަތް ކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން ހެޔޮނިޔަތުގައި ކުރާ ނުވަތަ ނުކޮށް ދޫކޮށްލާ ކަމަކާ ގުޅޭ އެއްވެސް މަދަނީ ނުވަތަ ޖިނާއީ ދައުވާއެއް ނުއުފުލޭނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަކުން އޮތް ނަމަވެސް، އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރުގެ އިރުޝާދު ލިބިގެން މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތަކުން ގަސްދުގައި ކުރާ ކަމަކުން ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ އިހުމާލުގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބޭ ގެއްލުމަކަށް ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ޖިނާއީ އުފުލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފެށިގެންނުވާނެއެވެ. ސަރުކާރުގެ ބޭނުމުގެ އިސްތިސްނާ ނަމުން؛ 20 ވަނަ މާއްދާ. މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރުކުރަން ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެއްވެސް ޕޭޓަންޓުތަކުގެ ނުވަތަ އެހެން ޕޭޓަންޓެއްގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއްގެ ސަލާމަތަށް ބޮޑުމިނާ ނުވަތަ އެ ޕޭޓަންޓާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމުގެ އިޖާޒަތު ރަޖިސްޓްރާރަށް ލިބިގެންވާނެއެވެ. އަދި އެގޮތަށް އެއްވެސް ޕޭޓަންޓެއް ސަރުކާރު ނޫން ޕާޓީއަކަށް ބޭނުންކުރާ ހުއްދަދިނުމުގައި ނުވަތަ އެފަދަ ޕާޓީއެއްގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތީ ސަރުކާރު ނޫން މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައިވާ ގޮތަކަށް އެ ކަމެއްގެ ޖިނާއީ ސަރުކާރު ނޫން ދަށުން އެއްވެސް ގޮތަކަށް ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު އުފުލުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. 3 ވަނަ ބާބު ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފުތަރު؛ ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފުތަރު 21 ވަނަ މާއްދާ (ހ) ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީ ކުރާ ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފުތަރެއް ރަޖިސްޓަރު ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފުތަރުގައި މުދަލުގެ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ. ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފިކުރީ މުދަލާއި އޭގެ ކްލެސިފިކޭޝަން. ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފިކުރީ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު. ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފިކުރީ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބޭ ޙައްޤުތައް. 4- ރަޖިސްޓަރީ ކުރި ތާރީޚު. 5- ރަޖިސްޓްރޭޝަނުގެ މުއްދަތާއި ހިމާޔަތް ލިބިދޭ މުއްދަތު. 6- ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފިކުރީ މުދަލާ ގޮތުން ރަޖިސްޓަރީގައި ހިމަނަން ގާނޫނުން ލާޒިމުކުރާ މުޢާމަލާތްތަކުގެ

މަޢުލޫމާތެވެ. 7- ޓެކްސް ބަދަލުކުރުމާއި ވާނަމަ އެކަން ނުވަތަ ލައިސަންސިންގ އިންވެސްޓްމަންޓް ވާނަމަ އެކަން ރިޕޯޓް ގޮތުން ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ހާމަކުރުން. 8- ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ގޮތުން އެންމެހައި ބަދަލުތަކެވެ. 9- ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގއާ ގުޅޭ ބިލުގެ ބާބު ކަމާ ބެހޭ މާއްދާތަކުގައި އެވެ މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެ ފަދަ ޚަރަދުތަކެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަށުގައި ބަދަލުގެނައުމާއި މި މާއްދާގެ ޕޮލިސީ ބިލުގެ ދެ ހާލަތު ބޭނުން މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު. ދަށުގައިވާ ދަށުން ޚަރަދުތަކާ ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ 22. މި މާއްދާގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ ބަޔާންކުރާ ދަށުގައި ބަދަލު ބޭނުންވާ ޓްރާންސްފަރ އެ ދަށުގައި ބޭނުން ޚިދުމަތް އަދި ދަށުގައިވާ ދަށުން ޕޮލިސީ ޚަރަދު ދެ ހާލަތުގައި ދެ ޓެކްސް ރިޓަރނުގެ ޚަރަދުތަކުގެ ދުރުން ދަރާއްޓެއް ޚިދުމަތް ހާލަތު ބޭނުން މާއްދާތަކުގައި ބޭނުމަށް ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ އެކަށައަޅާފައިވާ ރިލޭޓެޑް ޕާޓީ އަދި ބަދަލު ދެ ވަކިން ދަށުގައި އިންފޯމޭޝަނަށް. 23 ވަނަ މާއްދާ (ހ)، ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ޕޮލިސީ ދަށުގައި ނިސްބަތް ދަށުގައި ބަޔާންކުރާ ރިލޭޓެޑް ޕާޓީ އަދި ބަދަލުތަކާއި، ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ޕޮލިސީ ދަށުގައި ބަޔާންކުރުމަށް އަދި ބަދަލުތަކަށް މި މާއްދާގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުގައި ބަޔާންކުރާ ދަށުގައި ހިމަނައި، ދަށުގައި ރިޕޯޓް އެ ޕޮލިސީ ދަށުގައި ހާމަކުރުމަށް އިންފޯމޭޝަން ކަނޑައަޅާފައިވާ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ދަށުގައި ބަޔާންކުރާ ދެ ހާލަތު އިންފޯމޭޝަން ގެނެސްދޭ އޮޑިޓް މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ. ދަށުގައި ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަން ޖެހޭ ބޭނުމެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ؛ 24 ވަނަ މާއްދާ (ހ)، ޕޮލިސީ ދަށުގައި ދެ ހާލަތު ބޭނުން މާއްދާތަކުގައި ޚިދުމަތް ބަދަލުކުރުމާއި ނިސްބަތް ދަށުގައި ރިޕޯޓް ޕޮލިސީ ދަށުގައި ދެ ބަދަލުތަކުގެ ދުރުން އެ ދަށުގައި ދެ ޤާނޫނު ދަށުގައި ރިޕޯޓް އެއްގޮތަށް އިންފޯމޭޝަން ނުވަތަ ދަށުގައި ރިޕޯޓް ކަނޑައަޅާ ދަށުގައި ރިޕޯޓް ދަށުގައި ދަށުގައި ހުށަހަޅަން އެދޭނަމަ، އެ ކަމަށް އެދި މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެގޮތް ބަދަލުވެ، ޕޮލިސީ ދަށުގެ ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ސަބަބު ކަމަށް ނިސްބަތްވާ ކަމެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާފައިވާ. (ނ) ދަށުގައި ރިޕޯޓް އެ ޕޮލިސީ އިންފޯމޭޝަން ނުވަތަ ދަށުގައި ރިޕޯޓް ދެ ދަށުގައި ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަން އެދި ޕޮލިސީ ނުވަތަ ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

1- ޕޮލިސީ ދަށުގައިވާ ބައްލަވައިގެން ޕޮލިސީ ހުށަހެޅުއްވުމާ ބެހޭ ޕޮލިސީ، 2- ޕޮލިސީ ދަށުގައި ދެ ބައްލަވައިގެން ޕޮލިސީ ހުށަހެޅުއްވުމާ ބެހޭ ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ. 4 ވަނަ ބާބު؛ ނިސްބަތްވާ ދަށުގައިވާ ބަޔާންކުރާ ހުށަހެޅުން. މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ދަށުގައި ނިސްބަތްވާ ޕޮލިސީ އެއްގޮތަށް؛ 25 ވަނަ މާއްދާ. މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ދަށުގައި ނިސްބަތްވާ ޕޮލިސީ ދަށުގެ ދެ ބޭނުން ދަށުގައި ބަޔާންކުރާ ބަދަލުތަކާއި ނިސްބަތްވާ. ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ނިސްބަތްވާ ދަށުގައިވާ ބަޔާންކުރުން؛ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). މި ދާއިރާގެ ދަށުން ޕޮލިސީ ދަށުގެ ދެ ބޭނުން ދާއިރާގެ ދަށުން

ރަޖިސްޓްރާރ އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތަކާ ގުޅިގެން ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމާ ނިންމުމެއް އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ނަމަ ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން ނިންމައި، އެކަން އަންގާ ލިޔުން ފޮނުވުން 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ނިންމުމަކަށް އިޢުތިރާޒުކުރާކަމުގެ ނޯޓިސެއް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އޮފީހަށް ހުށަހަޅާ އިޢުތިރާޒުތަކުގެ ނޯޓިސްތަކައި ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުމަކަށް އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތުން އިޢުތިރާޒުކުރާ ސަބަބު ހެއްކާ އެކު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

<u>ރިސާޗަރުން ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

ކޫދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު.

<u>ކޫދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. ބިލުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގޮތް؛ 26 (ހ). މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާބެހޭ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރ އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ގުޅިގެން ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމާ ނިންމުމެއް އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ނަމަ، ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން ނިންމައި އެކަން އެފަރާތަށް އަންގާ ލިޔުން ފޮނުވުމުން 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ނިންމުމަކަށް އިޢުތިރާޒުކުރާކަމުގެ ނޯޓިސެއް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހަޅާ ސަބަބަކީ ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމާ ނިންމުން ގަބޫލުނުކުރެވޭ ނަމަ، އެ ނިންމުމަކަށް އިޢުތިރާޒުކުރާކަމުގެ ނޯޓިސް ހުށަހެޅުމަށް ވީ މުއްދަތު ގުނަންފެށި ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން ނިންމައި، އެކަން އެ ފަރާތަށް އަންގާ ލިޔުން ފޮނުވުމުން ސާޅީސް މި އަކުރުގައި ބަދަލުކުރުމުގެ ގޮތުން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިސާޗަރުން ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މޫސާ.

<u>ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މޫސާ ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު ހުށަހަޅުއްވައި، ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މޫސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ ގޮތަށް ބިލުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިސްލާހުކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުން ވޯޓުދިނުމަށް ދަންނަވައިލިން. (ވޯޓުދެއްވުން) ކޮމިޓީގެ މިވަގުތު ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ.

އިޝާރީ ވޯޓުން އިއްވުން:

އިޢުތިރާޟުކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ކަނޑައެޅުން. 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމެއް ރައްދުވި ފަރާތުން މި ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިޢުތިރާޟުކުރާކަމުގެ ނޯޓިހެއް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހުށަހަޅައިދީ ނަމަ، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ނިންމުމާ ދެކޮޅު ހަދާފަރާތުން ގޮތް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ށ) މި ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލައަކާ ދެކޮޅު ހަދާފަރާތުން މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ނިންމުމުގައި އެ ނޯޓިހުގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ފެނިއްޖެ ނަމަ އެކަން ސަބަބު ބަޔާންކޮށް އެ ނޯޓިސް ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނޯޓިސް ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ. (ނ) މި ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލައަކާ ދެކޮޅު ހަދާފަރާތް ގޮތަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ދަށުން ނިންމުމުގައި އެ ނޯޓިހުގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ރަޖިސްޓްރާރަށް ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ފެނިއްޖެ ނަމަ އެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށް އެ ނޯޓިސް ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 45 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމައި، ނޯޓިސް ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިސްމާއީލް ނިޒާރު، ތޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ތޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ބިލުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީ، އިޢުތިރާޟުކުރާކަމުގެ ނޯޓިސާ ގުޅޭ ގޮތް ކަނޑައެޅުން، މިފަދައިން އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. މީގެ ސަބަބަކީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ

އިއުތިރާޒުކުރާކަމުގެ ނިޝާނާ ދެއް ބޭފުޅުން ކަނޑައެޅުން ކަމުގައި ވާތީ، އެކަން ދޫކޮށް ގޮތަކަށް އަރިހުގައި ސުވާލު
އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުން. ޝުކުރިއްޔާ.

{ކޮމިޓީގެ ރިޔާސަތު ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ހަވާލުވެވަޑައިގެންނެވުން}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ތާއީދުކުރައްވާ ބޭފުޅުން.

ހިތަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނަޝީދު އެ ހުށަހެޅުއްވުން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ދެންމެ ކޫޑޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނަޝީދު ހުށަހެޅުއްވި، ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ހުސައިން ތާއީދުކުރައްވައިފި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރައްވާ ބޭފުޅުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. (ވޯޓުދެއްވުން) އާދެ! މިވަގުތު ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ.

އިދާރީ ބަޔާން އިއްވުން:

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމުގެ އުސޫލު؛ 28 ވަނަ މާއްދާ (ހ). ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނިންމުމަށް އިއުތިރާޒުކޮށް މި ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ބަޔަކު މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މައްސަލައެއް ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގޮތެއް ނިންމަވާފައި ކޮމިޓީއަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅައި، އެ ކޮމިޓީން އެކަމުގައި ނިންމާ ގޮތެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ ގޮތުގެ ޢިލްތިމާސްތަކާއި، އެފަދަ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. ކޮބައިތޯ މައްސަލަ ހުށަހެޅުން؛ 29 ވަނަ މާއްދާ (ހ). މި ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ މުރާޖަޢާކުރުމަށް ދަށުން މި ގާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން

ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމާ ނިންމުމަކާ ގުޅޭ އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތުން ހިތްހަމަނުޖެހޭ ނަމަ، އެ ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. (ނ) މި ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމާ ގުޅޭ ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގާފައިނުވާ ނަމަ، އެ ނިންމުން ނިންމަންޖެހޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން؛ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނެއް ދަށުން އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޭޖެންސީއަށް ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރާ މަތިކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތަކާ ގުޅިގެން އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޭޖެންސީން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެ ނިޒާމެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރު ގާއިމުކުރަންވާނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ގާއިމުކުރާ ނިޒާމުގެ ދަށުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެ ގޮތާއި، އެ ޝަކުވާތަކަށް ރަޖިސްޓްރާރު ޖަވާބުދާރީވުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި މުއްދަތުތަކާއި، ކަމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތައް މި ޤާނޫނުގެ ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. 5 ވަނަ ބާބު؛ އެހެނިހެން ކަންކަން، އިސްތިސްނާކުރުން. 31 ވަނަ މާއްދާ. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ އިޖުރާއަތާއި ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނުއެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތުގައި އެއްވެސް ތަފާތެއް އޮތް ހާލަތެއްގައި އެ ދެ އިޖުރާއަތުގެ ތެރެއިން އިސްކަންދޭނީ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތަށެވެ. ގަވާއިދު ހެދުމާއި ހިންގުން؛ 32 ވަނަ މާއްދާ (ހ). މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޭޖެންސީން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ ރަޖިސްޓްރާރެވެ. (ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް މި ޤާނޫނު ޢަމަލުކުރަން ފަށާ 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. ޤާނޫނަށް ބަދަލުގެނައުން؛ 33 ވަނަ މާއްދާ. މި ޤާނޫނަށް ބަދަލުގެނައުން ގެނެވޭނީ މި ޤާނޫނު ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކޮށް، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސް ދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ. މާނަކުރުން؛ 34 ވަނަ މާއްދާ. މި ޤާނޫނުގައި ލަފުޒެއް ނުވަތަ އިބާރާތެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން އެހެން މާނައެއް ނުދޭހާ ހިނދަކު އަންނަނިވި ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކަށް ދީފައި އެ ވަނީ އެ ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކަށް ދީފައިވާ މާނައެވެ. (ހ) އޭޖެންސީ ނުވަތަ އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޭޖެންސީއަކަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ މި ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޭޖެންސީއަށެވެ. (ށ) ރަޖިސްޓްރާރު ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީއަށެވެ. (ނ) މިނިސްޓްރީ ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތުތަކާއި ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ

ވުޒާރާއަށެވެ. (ނ) މިނިސްޓަރު ކަމަށް ބޭނުމެއް އެވަނީ އިޖުތިމާޢީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރެއްގައި ހަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާގެ ވަޒީރަށެވެ. (ބ) ފުލުހުގެ މުދަލާ ގުޅޭ ކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނު ކަމަށް ބޭނުމެއް އެ ވަނީ އެކި ބާވަތްތަކުގެ ފުލުހުގެ މުދަލާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރެވޭ ހުއްދަ ޤާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން ކަމާ ބެހޭ ޤާނޫނުތަކެވެ. (ޅ) ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަން ކަމަށް ބޭނުމެއް އެ ވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2016 (ދައުލަތުގެ މުސާރައާއި ސިޔާސަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނެވެ.

{ކޮމިޓީގެ ރިޔާސަތާ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު، ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ފަޒާދު ހަވާލުވެވަޑައިގަތުން}

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރަށް.

<u>ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. ބިލުގެ 34 ވަނަ މާއްދާ (ޅ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވިފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް. 34 (ރ)، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ކަމަށް ބޭނުމެއް އެ ވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2007 (ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނެވެ. މިގެ ސަބަބަކީ ބިލުގައި ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަން މަސައްކަތްކުރާއިރު، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާ ގުޅޭ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވި ނަމަވެސް، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަކީ ކޮބައިކަން މާނަކޮށްދީފައި ނުވާތީ، އެއްގޮތްކުރުމުގެ ގޮތުގެ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ބިލުގައި މާނަކޮށްދީފައިވާ ގޮތް ހިމެނުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މޫސާއަށް.

<u>ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ހުށަހަޅުއްވައި، ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މޫސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ ބިލުގެ 34 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ފަހަތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވައިލަން. (ވޯޓުދެއްވުން) އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީގައި މި ވަގުތު ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން ފާސްވެއްޖެ. ދެން މިއަދުގެ މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ މި ކިޔުމުގެ މަރުޙަލާ އެއްކޮށް ނިމުނީ. އެހެންކަމުން، ދެން 12 ވެސް ޖަހަނީ. އެއްގަޑިއިރުވީމަ އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ކޮމިޓީ މިހާހިސާބުން ނިންމައިލާނަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް އަންނާނީ އޮގަސްޓް 4ގެ ފަހުން. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.